

Zpráva o realizaci Programu péče o bobra evropského v ČR v roce 2014

V následujícím přehledu jsou uvedeny aktivity, které proběhly v rámci realizace programu péče v roce 2014. U jednotlivých opatření je kurzivou uveden plán činností, který byl navržen v realizačním projektu (dále „RP“) pro rok 2014 a v návaznosti je uvedena realizace činností v tomto roce.

Realizační tým PP: Aleš Vorel, Vlastimil Kostkan, Jan Šíma, Jitka Uhlíková (koordinátor PP)

3.1 Péče o druh

3.1.1 Administrativní opatření v jednotlivých zónách diferencované ochrany

- Opatření obecné povahy v zóně C

MŽP ve spolupráci s realizačním týmem PP připraví návrh znění opatření obecné povahy. S dotčenými subjekty zóny C bude zorganizováno jednání, na kterém bude obsah opatření prodiskutován. Subjektům zóny C bude připravena GIS vrstva zóny C.

Realizace: Dne 17. 1. 2014 se na Krajském úřadě Jihočeského kraje uskutečnilo setkání subjektů zóny C (s výjimkou KÚ Středočeského kraje a VÚ Brdy). Na setkání byl projednán návrh znění opatření obecné povahy a byly zaznamenány připomínky k němu. Relevantní připomínky byly zapracovány. Zúčastněným subjektům bylo dne 26. 3. 2014 rozesláno finální znění opatření, GIS vrstva zóny C společně s doprovodnými tabulkami. Ve znění opatření došlo ještě k úpravám v září téhož roku. Opatření bylo doplněno mj. o doporučené postupy při likvidaci bobřích sídel, aby byly splněny požadavky zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, v platném znění a na žádost KÚ Vysočiny byly také doplněn obsah příloh opatření. Aktualizované znění dokumentu bylo rozesláno dotčeným subjektům zóny C.

Vydání opatření bylo opětně 2. 9. projednáno v rámci regionálních souvislostí se SCHKO Třeboňsko a Blanský les. Pro medializaci vydání opatření byla na žádost obou správ 6. října vydána tisková zpráva o eliminaci bobrů v zóně C.

- Návrh řešení jednotlivých konfliktních situací podle zón diferencované ochrany

Realizační tým připraví tabulkovou část Návrhu řešení jednotlivých konfliktních situací. V tabulkové části bude u konkrétní bobří aktivity uveden postup orgánu ochrany přírody dle zóny, ve které se příslušná bobří aktivita odehrává.

Realizace: Na setkání realizačního týmu dne 25. 8. 2014 na MŽP došlo ke změně tohoto záměru. Místo „Návrhu řešení jednotlivých konfliktních situací“ bude nastavení režimu příslušné zóny řešeno spoluprací na přípravě opatření obecné povahy s příslušným kompetentním subjektem pro jeho vydání.

3.1.2 Prevence škod

Návrhy jednotlivých preventivních opatření budou řešeny v rámci realizace opatření

3.5.1. Manuál řešení problematických situací (škod aj.) vyvolaných bobry

Realizace: Tvorba Manuálu bude probíhat v roce 2015 v rámci projektu FŽP ČZU, který byl podpořen v rámci Malého grantového schématu „Záchranné programy pro zvláště chráněné druhy II“ financovaného z EHP fondů 2009-2014.

3.1.3 Náhrada škod

V roce 2014 budou navštíveny aspoň dva krajské úřady s cílem vytvoření přehledu škod finančně kompenzovaných v uplynulých letech.

Realizace: V tomto roce byly navštíveny či osloveny všechny KÚ s výjimkou Magistrátu hl. m. Prahy. Vzhledem k teprve vznikajícímu osídlení Prahy bylo možné vyloučit administraci žádostí na kompenzaci bobřích škod na Magistrátě. Na konci roku byla zahájena příprava článku do časopisu Ochrana přírody, který podává souhrnnou informaci o výši částek, za jaké škody a jakým subjektům byly za dobu platnosti zákona vyplaceny za dobu platnosti zákona.

3.1.4 Vyhledávání a eliminace bobra kanadského v ČR

Bude vytvořen přehled bobrů kanadských chovaných v chovatelských zařízeních v ČR.

Realizace: V současné době chová bobra kanadského pouze ZOO Brno. Konkrétně má v chovu 7 jedinců (rodičovský pár a 5 mláďat).

3.3 Monitoring

3.3.1 Mapování výskytu bobra v ČR

Informace o výskytu bobrů jsou evidovány RNDr. Jiřím Šafářem (AOPK ČR Olomouc), kterému budou zasílány informace o výskytu bobrů, získané např. od obyvatel, z tisku či od pracovníků státní správy.

Realizace: V průběhu roku byly RNDr. Jiřímu Šafářovi zasílány informace o výskytu bobrů z tisku, od obyvatel a z lokalit navštívených koordinátorem programu péče.

3.3.2 Dlouhodobé sledování populací bobra evropského v EVL

V tomto roce bude proveden monitoring EVL Soutok- Podluží. Dále budou podniknuty kroky k finančnímu zajištění monitoringu vybraných EVL lokalit v roce 2015.

Realizace: V tomto roce byl proveden monitoring EVL Soutok- Podluží z prostředků AOPK ČR. Monitoring EVL lokalit v roce 2015 bude probíhat v rámci výše uvedeného projektu FŽP ČZU.

3.4 Výzkum

3.4.2 Vývoj a ověřování technických opatření

Vývoj a ověřování technických opatření bude probíhat v rámci realizace opatření

3.5.1. Manuál řešení problematických situací (škod aj.) vyvolaných bobry

Realizace: Vývoj a ověřování technických opatření nebudou v rámci přípravy Manuálu prováděny. Tvorba Manuálu bude probíhat pouze jeden rok, což je délkou zcela nedostačující období pro vývoj a ověřování účinnosti opatření. Také objem finančních prostředků vyčleněných pro tvorbu Manuálu nemůže pokrýt výzkumnou činnost v oblasti technických opatření.

3.5 Výchova a osvěta

3.5.1 Manuál řešení problematických situací (škod aj.) vyvolaných bobry

V rámci tzv. Norských fondů bude podán projekt na vytvoření Manuálu řešení problematických situací vyvolaných bobry.

Realizace: FŽP ČZU podala projekt na tvorbu Manuálu, který byl podpořen v rámci Malého grantového schématu „Záchranné programy pro zvláště chráněné druhy II“ financovaného z EHP fondů 2009-2014.

3.5.2 Podpora informovanosti veřejnosti

a) *V rámci tzv. Norských fondů bude podán projekt na celorepublikovou osvětovou kampaň.*

Realizace: Nevládní organizace Beleco a firma Conbios, s.r.o. podali projekt na celorepublikovou osvětovou kampaň, který však nebyl podpořen v rámci Malého grantového schématu „Záchranné programy pro zvláště chráněné druhy II“ financovaného z EHP fondů 2009-2014.

b) *V rámci tzv. Norských fondů bude podán projekt na vytvoření sítě bobřích konzultantů.*

Realizace: AOPK ČR a firma Conbios, s.r.o. podali projekt „Vytvoření modelu poradenské služby pro prevenci a řešení konfliktních situací způsobených bobrem evropským“ v rámci Malého grantového schématu „Záchranné programy pro zvláště chráněné druhy II“ financovaného z EHP fondů 2009-2014. Rozpočet projektu byl při jeho hodnocení do té míry snížen (a s ním byly vyloučeny i zcela stěžejní plánované aktivity), že finálně nebylo smysluplné projekt realizovat.

Z tohoto projektu měla být vytvořena pozice „bobřího manažera“ v rámci realizace opatření 3.5.3 Koordinace opatření Programu péče. V náplni opatření je v Programu péče uveden přehled aktivit pracovníka na předemné pozici. Na MŽP byl v červnu zaslán dopis s žádostí o vyjádření k vytvoření této pozice. Na tento dopis nebylo dosud odpovězeno.

c) *Přednášková činnost tématicky zaměřená na bobra evropského, jeho biologii, na Program péče*

Realizace: Na výše uvedené téma byly předneseny tyto prezentace: 13.2.2014 na konferenci Zelený pás Evropy v Prusinách, 6.3.2014 na setkání záchranných stanic národní sítě, 18.3.2014 na semináři katedry zoologie PŘF UK, 14.5.2014 na konferenci „Management péče a předcházení škodám na hraničních vodách“ v Poštorné, 2.10.2014 na semináři se stakeholdry na SCHKO Český les, 3.12.2014 na semináři mysliveckého spolku ČZU.

Realizace další osvětové činnosti:

a) článek „Program péče o bobra evropského v ČR“, který vyšel v únorovém čísle 1 Ochrany přírody

b) účast na natáčení dokumentu ČT o bobrech v rámci cyklu Nedej se (reportáž byla odvysílána 2.11.2014)

c) účast na relacích v rádiu (např. hodinová relace o eliminaci bobrů v zóně C na ČRo Regina 27. 11. 2014)

d) správa náplně internetových stránek a facebooku věnovaného programu péče

3.5.4 Náhrada jedinců bobra kanadského v chovech

Chovná zařízení s přítomností bobrů kanadských budou oslovena s cílem nahradit bobry kanadské bobry evropskými.

Realizace: ZOO Brno bylo s tímto záměrem osloveno. ZOO odpovědělo, že bobr kanadský, resp. umístění jeho expozice, koncepčně odpovídá myšlence oblasti Beringie – tj. zvířena oblasti Beringovy úžiny, které je příslušná část ZOO s bobry věnována. Z tohoto důvodu v dohledné době neuvažují o jeho nahrazení bobrem evropským. Dále ZOO ubezpečilo, že chovné zařízení je řádně zabezpečeno a únik zvířat nehrozí.

Ostatní aktivity

V následujícím přehledu jsou uvedeny aktivity, které se týkají aktuálních potřeb a záležitostí spjatých s realizací Programu péče a nejsou svou náplní jednoznačně zařaditelné do výše uvedených opatření

◆ *Bobr evropský v záchranných stanicích (ZS)*

Na setkání ZS bude prezentován Program péče. ZS v zóně C budou informovány o režimu zóny C. V kontextu režimu zóny C bude upozorněno na nutnost bobry pocházející ze zóny C v ZS utrácet.

Realizace: Na setkání národní sítě ZS dne 6. 3. 2014 byla prezentována problematika programu péče a režimu zóny C. Pro eliminaci bobrů v ZS je nutné ještě vyžádat vyjádření MZe, které je gestorem zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, v platném znění, že eliminaci jedinců pocházejících ze zóny C v záchranných stanicích je možné legálně provádět na základě ustanovení §5g výše uvedeného zákona.

◆ *Eliminace bobra evropského v zóně C*

Jednání s MZe o realizaci odstřelu bobra v zóně C.

Jednání s ČZU o organizaci školení myslivců ve věci odstřelu bobra.

Realizace: Jednání s MZe o realizaci odstřelu bobra v zóně C neproběhlo. Na základě konzultace na FLD ČZU bylo upuštěno od záměru realizace školení myslivců ze zóny C ve věci odlovu bobra, neboť by toto školení nepřispělo k efektivnější eliminaci bobrů v této zóně.

◆ *Návštěva podniků spravujících povodí velkých řek.*

Návštěva Povodí Moravy, závodu Dyje – seznámení s problémy, které závod Dyje v souvislosti s bobřím osídlením řeší. Návštěva aspoň ještě jedné správy povodí.

Realizace: Závod Dyje byl navštíven 19. 3. 2014 a s ekologem závodu byla prodiskutována problematika výskytu bobra a správy toků. Jiná správa povodí nebyla v roce 2014 navštívena, neboť byly upřednostněny návštěvy regionálních pracovišť AOPK ČR (viz další bod zprávy). Dále byl koordinátorem PP e-mailem osloven lesní závod Židlochovice a správa zámeckého parku v Lednici s žádostí o projednání problematiky výskytu bobra. Lesní závod a správa neodpověděly na tuto žádost.

Pozn. Na sklonku roku 2013, po schválení Programu péče MŽP, byl navštíven závod Horní Morava a závod Střední Morava PMO.

◆ *Návštěva SCHKO – v realizačním projektu neplánováno*

Koordinátorem PP byly navštíveny následující SCHKO za účelem seznámení se s problematikou výskytu druhu na území CHKO

SCHKO Český les (4.7.)

SCHKO Poodří (12.11.)

SCHKO Litovelské Pomoraví (21. 11.)

◆ *Návštěva problematických míst výskytu bobra na území ČR*

Koordinátorem PP budou navštěvována místa významnějších konfliktů způsobovaných bobrem evropským.

Koordinátorem byly navštíveny následující lokality:

Zóna C:

1. Blanice – u obce Bavorov (17.2., 20.10.)
2. Vltava – u obce Rájov u Zlaté Koruny (7.1., 30.4., 4.12.)
3. Otava u Sušice
 - 3.1. Otava - Sušice - lesopark Luh (20.10.)
 - 3.2. Otava – u obce Dolní Ves (20.10.)
 - 3.3. Bezejmenný přítok Otavy – u obce Malá Chmelná (20.10.)

Mimo zónu C:

Povodí Berounky

1. Radbůza – Mělnický p. - rybníky u obce Mělnice (29. 8. 2014)
 - narušení rybniční soustavy nad obcí
 - KÚ vydána výjimka na eliminaci bobřího osídlení
2. Úhlava - rybníky u obce Vacovy (9. 12. 2014)
 - narušení rybniční soustavy u obce
 - KÚ vydána výjimka na eliminaci bobřího osídlení

Povodí Moravy:

1. Morava-Olšinka - rybník u Hoštic (okr. Kroměříž) (19.11.2014)
 - narušení rybniční hráze nad obcí
 - KÚ vydána výjimka na eliminaci bobřího osídlení
2. Moravská Sázava – Ospitský p. (u Koruny) (6. 11. 2014)
 - zaplavení silnice z důvodu stavby bobřích hrází
 - proběhlo drénování

Povodí Dyje:

1. Kyjovka – Zamazaná (u Milotic) (15. 12. 2014)
 - zamokření lokalit prstnatce perleťového v kontextu výskytu bobra
2. Oslava – Nadějovský p. - Panský rybník u Nadějova (5. 12. 2014)
 - protržení rybniční hráze z důvodu narušení bobrem
3. Oslava – Křivý p. (u Měřína) (12. 11. 2014)
 - zaplavování silnice z důvodu přítomnosti bobří hráze

◆ Spolupráce se zahraničím

a) *Oslovení pracovníků zabývajících se managementem bobra v zemích sousedících s ČR. Získání informací o managementu bobrů, refundaci škod aj. za hranicemi ČR.*

Realizace: Byla navázána komunikace s pracovníky z okolních zemí (Slovensko, Dolní Rakousko, Horní Rakousko, Bavorsko, Sasko, Maďarsko) zabývajících se problematikou managementu bobrů v příslušné zemi. I přes opakované pokusy se nepodařilo navázat oboustrannou komunikaci s polským managementem bobrů.

b) *Organizace jednání s pracovníky zabývajících se problematikou managementu bobra evropského v Rakousku a Bavorsku. Cílem jednání bude výměna zkušeností a získání informací o rozšíření bobrů za našimi hranicemi.*

Realizace: Dne 27.1. 2014 se na Krajském úřadě Jihočeského kraje uskutečnilo mezinárodní setkání k problematice managementu bobrů za účasti Dolního Rakouska, Horního Rakouska, Bavorska a příslušných orgánů ochrany přírody Jihočeského kraje.

c) Dne 14.10. se uskutečnilo přeshraniční setkání gesční skupiny pro životní prostředí mezi zástupci KÚ Plzeňského kraje a vlády Horní Falce. Koordinátor PP

zde se zahraničními kolegy prodiskutoval management bobrů v tomto vládním obvodu Bavorska.

Sestavila: Jitka Uhlíková
Oddělení druhové ochrany AOPK ČR